

ภาคที่ 2 ความเชื่อ และความไม่เชื่อ

4. เป้าหมาย

ทุกคนมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต ในวันหนึ่ง ๆ นั้นเรามักจะได้ยินบุคคลกล่าวเริ่มต้นด้วยประโยคที่ว่า "ฉันต้องการ" หรือ "เราต้องการ" การที่จะทำให้ประโยคนี้สมบูรณ์จะต้องเติมข้อความเกี่ยวกับเป้าหมาย (goals) ลงไป

ภาษาและคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีคำอยู่หลายคำที่ใช้เพื่อแสดงความแตกต่างของเป้าหมาย คำศัพท์ที่ใช้กันทั่วไปได้แก่ความต้องการ (wants) ผลประโยชน์ (interests) ความจำเป็น (needs) ความปรารถนา (wishes) ความกระหาย (appetites) และความมุ่งหมาย (purpose) แรงจูงใจ (motivation) ปัญหา (problems) งาน (tasks) หน้าที่ (functions) หน้าที่ของสถาบัน (institutional functions) และข้อบังคับทางสังคมและวัฒนธรรม (societal and cultural imperatives) คำศัพท์เหล่านี้ได้ถูกนำมาใช้ในการอภิปรายเรื่องเป้าหมาย ความหมาย (meaning) เป็นเครื่องมือให้เห็นความแตกต่างระหว่างคำเหล่านี้ ความต้องการ (wants) ความปรารถนา (wishes) ผลประโยชน์ (interests) วัตถุประสงค์ (objective) ความมุ่งหมาย (purposes) แรงจูงใจ (motives) และงาน (tasks) หมายถึง การรับรู้อย่างมีสติ (conscious awareness) และกิเลสหรือความอยาก (desire) ภัยส่วนความจำเป็น (needs) และความกระหาย (appetite) หมายถึง ความอยากหรือกิเลส (desire) มากกว่าความต้องการรับรู้อย่างมีสติ ซึ่งความอยากหรือกิเลส (desire) นั้น มีบ่อเกิดมาจากความต้องการทางร่างกายและจิตวิทยา อาจกล่าวได้ว่าความจำเป็น (needs) หมายถึงความอยากหรือกิเลสมากกว่า (object desired) ส่วนคำว่า ปัญหา (problems) มีความหมายแตกต่างจากกลุ่มคำที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ปัญหา หมายถึง อุปสรรค ความยากลำบาก การชักขวางไม่ให้ไปสู่เป้าหมาย แรงจูงใจ (motivation) เน้นในเรื่องการกระทำหรือกระตุ้นให้บุคคลเกิดภาวะความต้องการ ที่มีอิทธิพลผลักดันอยู่ในตัวของบุคคลมากกว่าเน้นในเรื่อง object desired

คำว่า "หน้าที่" (function) หมายถึง งานที่จะต้องทำตามตำแหน่ง ฐานะ อาชีพ หรือจากการเป็นสมาชิกกลุ่มให้ถูกต้องตามกฎระเบียบ ขนบธรรมเนียม ประเพณี สิ่งเหล่านี้คือ เป้าหมายนั่นเอง มนุษย์ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของสังคม ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของสมาชิกของสังคม การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสังคม จะทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบและสงบสุข ภาระฉะนั้นเป้าหมาย (goals) เหล่านี้จึงจำเป็นสำหรับสมาชิกของสังคม

เป้าหมาย (goals) ที่น่าเสนอในที่นี้มุ่งเน้นไปที่ object desired ซึ่งสามารถศึกษาและเรียนรู้ได้ และถือว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม

การจำแนกประเภทของเป้าหมาย (classification of goals)

ในการอภิปราย เรื่อง เป้าหมาย (goals) เรามักจะเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจำแนกเป้าหมาย ได้มีนักวิชาการพยายามที่จะจำแนกเป้าหมายออกเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งการจำแนกประเภทของเป้าหมาย โดยวิธีการนี้ช่วยให้เราเข้าใจเป้าหมายดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การจำแนกประเภทของเป้าหมายขึ้นอยู่กับปัจจัยการเลือกสรร เพราะฉะนั้นมันก็จะมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับ ปัจจัยที่เหมาะสมในการจัดรวมกลุ่ม ซึ่งก็ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง

นักสังคมวิทยาได้จัดจำแนกประเภทของเป้าหมาย แตกต่างกัน การจำแนกประเภทของเป้าหมายที่นักสังคมวิทยาจัดทำขึ้น เพื่อความมุ่งหมาย อย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะ อาจใช้ได้ในสถานการณ์นั้น ในขณะที่เดียวกัน เมื่อนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ อาจจะใช้ประโยชน์ไม่ได้เลย

ด้วยเหตุนี้ การจำแนกประเภทของเป้าหมายเพื่อใช้ในความมุ่งหมายที่ต่างกันจึง เป็นสิ่งที่ถูกคาดหวังและเป็นเหตุผลที่ควรกระทำอย่างยิ่งใน ขณะเดียวกัน เราจะต้องระลึกอยู่เสมอว่า ไม่มีวิธีการใด วิธีการหนึ่งที่เหมาะสมที่สุดในการจำแนกประเภทของเป้าหมาย การพิจารณาเนื้อเรื่อง (context) จะช่วยตัดสินความถูกต้องของการจำแนกประเภทของเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการจำแนกประเภทเป้าหมายเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น เพราะช่วยให้เราเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมที่ยิ่งขึ้น

นักสังคมวิทยาพยายามที่จะจำแนกเป้าหมายของบุคคล (individual goals) และการจำแนกประเภทเป้าหมายที่รู้จักกันดีและนำไปใช้กันอย่างแพร่หลายได้แก่ การจำแนกประเภทเป้าหมายของนักสังคมวิทยา ชื่อ Albion Small เขากล่าวถึงเป้าหมาย (goals) ในรูปของผลประโยชน์ (interests) Small กล่าวว่า ผลประโยชน์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม ผลประโยชน์ (interests) ในที่นี้ หมายถึงสุขภาพอนามัย ความมั่งคั่ง การเข้าสังคม ความรู้ ความสวยงาม และความถูกต้อง

Sigmund Freud ผู้สถาปนาวิชาจิตวิเคราะห์ศาสตร์ ได้รวบรวมความคิดเกี่ยวกับลักษณะเป้าหมายของบุคคล Freud กล่าวว่าจิตมนุษย์ประกอบด้วย id, ego และ superego id (อีโก้) คือ อารมณ์ฝ่ายต่ำ

